

Potgrond

Kan het ecologischer?

Tekst **Laurence Machiels**

In elke tuin is er wel een zak potgrond aanwezig. Als je wilt zaaien, stekken of verplanten, kun je niet zonder. Helaas zijn de meeste potgronden niet zo milieuvriendelijk als ze doen vermoeden. De ontginning van het voornaamste onderdeel – turf – staat immers zwaar ter discussie. Gelukkig duiken er stilaan meer ecologische alternatieven op.

Nagenoeg elke potgrond bestaat voor meer dan de helft uit turf. Die zorgt er voor dat het water optimaal wordt vastgehouden en dat je planten of zaden niet meteen uitdrogen. Zelfs potgrond die het label “biologisch” draagt, mag turf bevatten; het is immers een natuurlijk product. Toch blijft het afgraven van veen allesbehalve milieuvriendelijk. Natuurverenigingen wijzen al langer op het kwetsbare karakter van de eeuwenoude Europese veengebieden. Die vind je o.a. in Ierland, het noorden van Engeland, Duitsland, Estland, Letland en Zweden. In België zijn, op wat restanten in de Hoge Venen na, geen veengebieden meer aanwezig. De meeste turf in de potgrond komt vandaag uit Oost-Europese, Scandinavische, Ierse, Russische en Canadese venen. Bij de ontginning ervan gaat niet alleen een eeuwenoude habitat verloren, de afgegraven plekken herstellen is ook heel moeilijk. Zeldzame planten- en diersoorten verdwijnen en bij het ontginnen komt een pak CO₂ vrij. In de dikke veenlagen zit immers een enorme hoeveelheid koolstof opgeslagen die bij de ontginning als CO₂ – het broeikasgas bij uitsteking – vrijkomt. Voldoende reden om het gebruik van turf aan banden te leggen.

Zoektocht naar alternatieven

De beste leerling van de klas is momenteel de Nationale Plantentuin van België. Daar wordt het bewijs geleverd dat je per-

fect kunt tuinieren en kamerplanten kunt houden zonder turf. Want alternatieven zijn er genoeg, ook al blijft turf voor de opslag van water voorlopig het allerbeste middel. Kokosvezels en kokosturf, een reststof van de kokosindustrie, vormen een prima alternatief om de potgrond luchtig te houden. Helaas komen die helemaal uit India, Sri Lanka of Vietnam, met een grote ecologische afdruk en extra CO₂-uitstoot als gevolg. Door de vezels voor het transport te comprimeren, probeert men daaraan te verhelpen. Toch blijft de uitdaging om zo veel mogelijk met lokale, duurzame producten te werken. Leveranciers van ecologische potgrond streven er momenteel naar om 50 procent van alle grondstoffen lokaal te betrekken en turf als bestanddeel af te bouwen. Geen eenvoudige klus, want de alternatieven moeten ook in voldoende voorraad aanwezig zijn. In dat opzicht scoren gecomposteerde schors of schorscompost (uit de Ardennen en Frankrijk) en houtvezels bijzonder goed. Ook lokaal geproduceerde groencompost vormt een vast onderdeel van ecologische potgrond; er wordt hard gewerkt om de kwaliteit en de beschikbaarheid ervan te verhogen. Door deze “nieuwe” ingrediënten zal de potgrond van de toekomst er misschien wat grover uitzien maar daarom niet minder goed zijn dan die met turf. Het aandeel turf in de commerciële potgrond afbouwen, verloopt langzaam. Er

is immers geen volwaardig alternatief dat turf als ingrediënt op zich kan vervangen; daarvoor zijn meerdere bestanddelen nodig. Potgronden zullen meer gediversifieerd worden, met verschillende samenstellingen, afhankelijk van het gebruik. Zo vormt kokosvezel een prima alternatief om in te zaaien en stekken, maar blijkt het ongeschikt voor zuurminnende planten. Precies omdat er in zowat elke standaard potgrond voorlopig nog altijd turf aanwezig is, zetten meer en meer tuiniers de stap naar een zelfgemaakte mengeling.

Maak zelf potgrond

Een klassiek basisrecept is 4 delen tuingrond (bij voorkeur zand-leem), 4 delen compost en 2 delen grof zand of rijnzand. Tuinier je op klei, voeg dan meer zand toe; bij een zanderige tuingrond vervang je het extra zand door bladcompost. Wil je een luchtig mengsel om te zaaien, dan kun je er kokosvezels aan toevoegen. Die koop je als een samengeperst blok of baaltje dat je vooraf een halfuur in een emmer lauw water laat zwellen. Kokosvezel is luchtig, houdt goed vocht vast, verteert langzaam en is voedselarm. Wil je nog ecologischer te werk gaan, gebruik dan bladcompost van bijvoorbeeld eik, berk of (haag)beuk in de plaats van kokos. Verzamel in de winter je bladafval in grote korven en laat de hoop twee jaar rustig verteren. De voedingswaarde van bladcompost is laag, maar het maakt je potgrond wel luchtig. Om planten te verpotten of bloembakken te vullen, voeg je het best extra organische meststoffen toe en beendermeel. Alle ingrediënten zijn te koop in het tuincentrum.